

Høringsnotat

Forslag til endring i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven)

- gjennomføring av forordning (EU) 2017/1369 om fastsetting av rammeverket for energimerking og om opphevelse av direktiv 2010/30/EU (energimerkeforordningen)

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Hovedtrekk i energimerkeforordningen	3
3	Gjeldende rett	4
4	Endringer som følge av energimerkeforordningen.....	6
4.1	Innledning	6
4.2	Fra direktiv til forordning	6
4.3	Endring av merkeskalaen	7
4.4	Ny produktdatabase	8
4.5	Plikter for leverandører og forhandlere.....	8
4.6	Tilsyn og sanksjoner	9
4.7	Presiseringer om anvendelsesområdet	10
4.8	Særskilt bestemmelse om statsstøtte	10
4.9	Behov for endringer i energimerkeforskriften for produkter	11
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	11
6	Merknad til bestemmelsen.....	12

1 Innledning

Lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven) skal legge til rette for bedømmelse og valg av varer og tjenester. I medhold av loven er det fastsatt forskrift om energimerking av energirelaterte produkter. Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) er ansvarlig departement for loven. Etter avtale med BLD foreslår Olje- og energidepartementet (OED) endring i forbrukermerkeloven. Høringsnotatet er basert på forslag fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Formålet med lovendringen er å gjennomføre europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/1369 om fastsetting av rammeverket for energimerking og om opphevelse av direktiv 2010/30/EU (energimerkeforordningen) i norsk rett. Energimerkeforordningen trådte i kraft i EU 1. august 2017. Energimerkeforordningen er ansett EØS-relevant og akseptabel, og forventes å bli innlemmet i EØS-avtalen. I samsvar med EØS-avtalen skal forordningen "som sådan" gjøres til del av norsk rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7.

Etter OEDs vurdering er det behov for å endre forbrukermerkeloven for å gjennomføre energimerkeforordningen i norsk rett. Forordningen inneholder plikter og forbud for leverandører og forhandlere. Etter departementets syn bør forpliktelsene gjennomføres i norsk rett som lov.

I medhold av energimerkeforordningen vil Europakommisjonen i tiden som kommer vedta produktspesifikke forordninger, som også kan bli gjenstand for endringer. Langt på vei gir forbrukermerkeloven i dag tilstrekkelig hjemmel til å gjennomføre slike forordninger. Forordningene er gjennomført ved henvisning i energimerkeforskriften for produkter. Departementet foreslår å klargjøre at alle forordninger som vedtas med hjemmel i energimerkeforordningen kan gjennomføres ved henvisning i forskrift, ved å innføre en forskriftshjemmel hvor dette fremgår uttrykkelig.

Energimerking av produkter er et av EUs virkemidler for å fremme energieffektivitet. Energimerkingen legger til rette for at forbrukerne kan gjøre informerte valg og lettere velge energieffektive produkter. Dette fremmer innovasjon og investeringer i produksjon av mer energieffektive produkter. Energimerkeforordningen er et resultat av en revisjon av energimerkedirektivet som Europakommisjonen startet å utrede i 2013. Blant annet ble det gjennomført en større spørreundersøkelse i regi av konsulentfirmaet ECOFYS, rettet både mot myndigheter og aktører i markedet. ECOFYS leverte sin rapport i juni 2014.

Europakommisjonen foreslo 25. februar 2015 å revidere energimerkedirektivet. Forslaget til ny forordning ble lagt frem som del av «Sommerpakken» som Kommisjonen la fram den 15. juli 2015. NVE har informert om EU-kommisjonens arbeid på sine nettsider. Forslaget til forordning ble sendt på høring av OED, se høringsbrev 12. august 2015.

2 Hovedtrekk i energimerkeforordningen

Energimerkeforordningen er en rammeforordning som er vedtatt av Europaparlamentet og Rådet, og som gir hjemmel for at Kommisjonen kan vedta produktspesifikke forordninger med krav til energimerking for ulike produktgrupper. Kommisjonen har hatt tilsvarende kompetanse til å vedta forordninger etter rammedirektivet av 2010, og har vedtatt en rekke

forordninger med krav til energimerking av produkttyper. Forordningene er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett ved henvisninger i energimerkeforskriften for produkter kapittel 3.

Energimerkeforordningen oppstiller plikter og forbud for leverandører og forhandlere av produkter som er omfattet av en produktspesifikk forordning. Forordningen pålegger medlemsstatene å føre tilsyn med regelverket. Energimerkeforordningen viderefører i all hovedsak den energimerkeordningen som fulgte av energimerkedirektivet, stort sett med samme anvendelsesområde.

Den nye forordningen har imidlertid visse endringer. Blant annet gjeninnføres energimerkeskalaen A til G, slik at energieffektivitetsklassene A+, A++ og A+++ etter hvert skal bli borte fra energietikettene.

Energimerkeforordningen pålegger Europakommisjonen å opprette en produktdatabase som skal være klar til å tas i bruk innen 1. januar 2019. Etter forordningen artikkel 4 må leverandører av produkter som er omfattet av en produktspesifikk forordning, registrere opplysninger om nye produktmodeller i databasen, før en enhet av modellen kan bringes i omsetning. Dersom enheten/produktet er bragt i omsetning mellom 1. august 2017 og 1. januar 2019, plikter leverandøren å registrere opplysningene innen 30. juni 2019. Se omtale i punkt 4.3 nedenfor.

Energimerkeforordningen er p.t. ikke innlemmet i EØS-avtalen. Dette høringsnotatet omhandler forslag til hvordan energimerkeforordningen kan gjennomføres i norsk rett, forutsatt at forordningen tas inn i EØS-avtalen.

3 Gjeldende rett

Forbrukermerkeloven §§ 3 og 4 gir hjemmel til å fastsette krav om merking av varer. Med hjemmel i disse bestemmelsene og delegeringsvedtak av 17. februar 2011 er det fastsatt krav om energimerking av produkter i Norge. Produkter forstås i denne sammenhengen synonymt med begrepet varer som anvendes i lovbestemmelsene. NVE har fastsatt forskrift av 27. mai 2013 nr. 534 om energimerking av energirelaterte produkter (energimerkeforskriften for produkter). Forskriften gjennomfører energimerkedirektiv 2010/30/EU og forordningene i medhold av direktivet som er innlemmet i EØS-avtalen.

De produktspesifikke forordningene er inntatt i EØS-avtalen gjennom egne beslutninger i EØS-komiteen. Ved henvisninger i energimerkeforskriften §§ 12 til 26 er forordningene om oppvaskmaskiner, kjøleinnretninger og vaskemaskiner til husholdningsbruk, fjernsyn, tørketromler, elektriske lamper og lysarmaturer, støvsugere, ventilasjonsaggregater til boliger, kjeler, kjøleskap og fryseskap til yrkesbruk, anlegg for romoppvarming, varmtvannsberedere, stekeovner og avtrekkshetter gjennomført i norsk rett.

Forbrukermerkeloven § 3 lyder:

«§ 3. Merking av varer

For enkelte vareslag, grupper eller typer av forbruksvarer kan Kongen gi forskrifter om at varen eller dens emballasje skal forsynes med en merking som gir opplysninger om:

- a) navn og adresse på den som har produsert, importert og/eller pakket varen, og/eller navn og adresse på den for hvis regning dette er gjort,
- b) varens sammensetninger, vekt, mål, volum, størrelse, antall eller lignende opplysninger,
- c) andre egenskaper som ikke uten videre fremgår av varen selv, men som har betydning for forbrukerens vurdering av varens kvalitet, energi- og ressursbruk, bruksegenskaper eller virkning på miljøet,
- d) varens opprinnelsesland.

Lovens § 3 første ledd bokstavene a, b og c gjelder også for andre varer enn forbruksvarer.

Dersom det ikke er praktisk mulig eller formålstjenlig å merke varen selv eller dens emballasje, kan bestemmes at varen skal merkes på annen hensiktsmessig måte.

For alle typer varer kan Kongen gi forskrift om at det skal utarbeides merke og opplysningsmateriale, herunder teknisk dokumentasjonsmateriale. I forskriften kan det gis bestemmelser om hvem som skal utarbeide og bekoste merkingen, opplysningsmaterialet og det tekniske dokumentasjonsmaterialet. Kongen kan gi forskrift om analysemetoder.

Kongen kan gi forskrift om at merker og annet informasjonsmateriale som inneholder opplysninger om visse egenskaper ved en vare, skal utformes på en bestemt måte, uten samtidig å påby å utstyre varen eller emballasjen med merket eller informasjonen. Kongen kan i slike tilfeller også fastsette hvilke målemetoder som skal ligge til grunn for de aktuelle opplysningene og gi nærmere regler for tilsynet med at reglene overholdes.»

Forbrukermerkeloven § 4 lyder:

§ 4. Opplysninger ved postordresalg o.l.

Kongen kan fastsette at opplysninger som nevnt i § 3 skal framgå i tilbud, kataloger, annonser og annen markedsføring der varen frambyes til salg eller leie, og det er forutsatt at kjøper inngår avtale eller foretar bestilling uten å ha sett varen.»

Energirelaterte produkter som omfattes av de produktspesifikke reglene som følger av energimerkeforskriften for produkter kan ikke bringes i omsetning eller tas i bruk i næringsvirksomhet, med mindre kravene i forskriften er oppfylt. Kravene går ut på å forsyne produktene med etikett og datablad. Det er forbud mot villedende merking, og krav om at det skal henvises til energieffektivitetsklasse i reklame som inneholder energi- eller prisrelaterte opplysninger og i teknisk salgsmateriell. Forbrukermerkeloven har bestemmelser om kontroll og reaksjoner. Slike bestemmelser er også gitt i energimerkeforskriften for produkter kapittel 4.

Energimerkeforskriften oppstiller mer detaljerte krav til leverandører i § 9 og til forhandlere i § 10. Disse bestemmelsene utdypes og presiseres ytterligere i de produktspesifikke forordningene. Forordningene regulerer bl.a. hvordan etikettene for de enkelte produkttypene skal se ut, hvordan de skal vises og hvilke opplysninger som skal fremgå av produktdatabladene. Kravene varierer fra produkttype til produkttype.

Det er i dag ikke krav om at energimerkeetikettene eller informasjon om produktene må registreres eller lagres på en bestemt måte. Leverandøren skal imidlertid, umiddelbart etter bestilling, kunne levere etiketter og produktatablad til forhandlere, og stille teknisk dokumentasjonsmateriale til rådighet for NVE.

4 Endringer som følge av energimerkeforordningen

4.1 Innledning

Energimerkeforordningen viderefører i stor grad plikter for leverandører og forhandlere som i dag følger av energimerkeforskriften for produkter. Dette gjelder bl.a. leverandørenes plikt til å forsyne energimerkepliktige produkter med riktig energietikett, utarbeide produktatablad og teknisk dokumentasjon mv., forhandlernes plikt til å vise etikett på synlig måte, og plikten til å henvise til energieffektivitetsklasse i reklame og teknisk salgsmateriell.

Det følger av EØS-avtalen artikkel 7 at forordninger "som sådan" skal gjøres til del av norsk rett. Det er vanlig at forordninger gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon, det vil si gjennom en henvisning i lov eller forskrift til den aktuelle delen av EØS-avtalen der forordningen er inntatt. For direktiver kan de nasjonale myndighetene i større grad bestemme formen og midlene for gjennomføringen. I dag fremgår kravene til produktmerking dels av det generelle rammedirektivet og dels av de produktspesifikke forordningene. Med overgangen fra et rammedirektiv til en rammeforordning gis myndighetene mindre valgfrihet i den lovtekniske gjennomføringen av rettsaktene.

Departementet har vurdert om energimerkeforordningen skal gjennomføres direkte i loven, eller som forskrift i medhold av loven. Departementet mener at en gjennomføring av rammeforordningen direkte i loven vil gjøre regelverket mer tilgjengelig. I tillegg vil en rettslig forankring på lovs nivå sikre tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag gjennomføring av pliktene som følger av den nye rammeforordningen overfor leverandører og forhandlere. På denne bakgrunn foreslår departementet at energimerkeforordningen gjennomføres i norsk rett ved en henvisningsbestemmelse i ny § 3 a i forbrukermerkeloven. Det foreslås samtidig enkelte regeltekniske endringer i § 5 og §§ 10 og 11 for å videreføre dagens sanksjonshjemler.

4.2 Fra direktiv til forordning

I henhold til EU-retten er det opp til hvert enkelt medlemsland å velge gjennomføringsmetode i nasjonal rett for direktiver. Forordninger har derimot direkte virkning i EU uten noen særskilt gjennomføring i nasjonal rett. Overgangen fra direktiv til forordning innebærer en mer ensartet rettsstilling i medlemslandene, og sikrer en høyere grad av harmonisering i hele EU. Dette vil bidra til reduserte omkostninger for leverandørene, like konkurransevilkår og den frie bevegelsen for varer i det indre marked.

Ifølge EØS-avtalen har forordninger ikke direkte virkning i Norge. Dersom forordningen tas inn i EØS-avtalen, må den gjennomføres ord for ord i norsk rett, se omtalen i punkt 4.1. En gjennomføring av forordningen i norsk rett vil medføre høyere grad av harmonisering med øvrige EØS-land enn i dag. Det bidrar til økt rettslig forutsigbarhet på EØS-området, som har betydning for rettssituasjonen for leverandører og forhandlere av energirelaterte produkt.

4.3 Endring av merkeskalaen

Energimerkeforordningen innebærer at skalaen for alle produkter i fremtiden vil gå fra A til G uten noen ytterligere oppdeling. Energimerkeforordningen har derfor betydning for hvordan energietiketten vil bli seende ut. I dag skal energieffektivitetsklassen fremgå av etiketten, etter en karakterskala bestående av syv karakterer. Opprinnelig gikk skalaen fra A til G, men etter hvert ble det et behov for å gradere den øverste klassen ytterligere. Av denne grunn ble karakteren A ytterligere oppdelt ved at karakterene A+, A++ og A+++ ble innført. De ulike skalaene er innført gradvis. For enkelte produkter er A++ fortsatt beste karakter.

Europakommisjonens evaluering av energimerkeordningen har vist at produkter har hatt en tendens til å være overrepresentert i den øvre enden av skalaen. Videre har studier vist at informasjonsverdien og effekten av energimerkingen øker hvis hele energimerkeskalaen tas i bruk, og hvis man bruker rene bokstavkarakterer. For forbrukeren vil forskjellen mellom produkt som har karakterene B og C oppfattes som større enn dersom de var merket med A++ og A+.

Med hjemmel i energimerkeforordningen vil Kommisjonen vedta produktspesifikke forordninger. De produktspesifikke forordningene vil blant annet innføre den nye skalaen. Energimerkeforordningen beskriver fremgangsmåten og tidsplanen som Kommisjonen skal følge når den nye skalaen skal innføres. Videre omfatter forordningen tidsplan og øvrige rammer for innstramming av energiskalaen for produktgrupper (reskalering) som følge av den teknologiske utviklingen, se artikkel 11. Forordningen sier blant annet at Kommisjonen skal revurdere energimerket med sikte på reskalering hvis 30 prosent av modellene i en produktgruppe solgt i EU tilhører energiklasse A eller 50 prosent av enhetene tilhører de to høyeste klassene A og B, og videre teknologiutvikling kan forventes. Når en energimerkeskala blir introdusert for en ny produktgruppe, eller reskaleres for en eksisterende produktgruppe, skal Kommisjonen påse at ingen produkter forventes å inngå i energiklasse A på tidspunktet for introduksjon av ny skala, og heller ikke energiklasse B hvis man forventer at produkteknologien vil utvikle seg raskt.

Forbrukermerkeloven gir i dag hjemmel til å gjennomføre forordninger som benytter skalaen fra A til G i norsk rett. NVE har hjemmel til å gi forskrift som gjennomfører forordninger som endrer skalaen eller etikettens utseende. Det er slik sett ikke nødvendig med lovendring for at endringene av etiketten kan bli gjennomført også i Norge.

4.4 Ny produktdatabase

Energimerkeforordningen medfører en ny plikt for leverandører til å registrere etiketter og opplysninger om produkt i produktregisteret/produktdatabasen. Dersom produktmodellen ikke er registrert i registeret med de nødvendige opplysningene/dokumentene, vil det være forbudt å plassere det aktuelle produktet på EØS-markedet.

Forbrukermerkeloven oppstiller ikke selv noen plikt for leverandører til å registrere opplysninger i en database. Forskriftshjemlene i loven viser heller ikke til det i forskrift kan oppstilles en slik plikt. Skal energimerkeforordningen gjennomføres fullt ut i norsk rett, mener departementet at det er behov for lovendring.

Databasen skal inneholde en offentlig del, en overholdelsesdel og en onlineportal/internettportal. Den offentlige delen vil gjøre det enklere for forhandlere og forbrukere å få tilgang til energietikett, produktdatablad og andre opplysninger om produktet. De opplysninger eller dokumenter som skal lastes opp i overholdelsesdelen, vil kun være tilgjengelig for tilsynsmyndigheter og Kommisjonen. Opplysningene og dokumentene som registreres her, vil gjøre det enklere for tilsynsmyndighetene å kontrollere om produktene oppfyller energimerkekravene. I tillegg vil databasen gi EU-kommisjonen ajourførte opplysninger om energieffektiviteten til produktene med tanke på revisjon av energietikettene.

Uavhengig av om energimerkeforordningen blir tatt inn i EØS-avtalen eller ikke, vil norske produsenter/leverandører som ønsker å eksportere til EU måtte registrere opplysninger om de aktuelle modellene i databasen for å kunne plassere enheter av disse på EU-markedet. Gjennomføringen av energimerkeforordningen i norsk rett vil derfor bare ha betydning for leverandører som bringer produkt i omsetning i Norge, og som ikke eksporterer til EU.

4.5 Plikter for leverandører og forhandlere

Energimerkeforordningen tydeliggjør eksisterende plikter for leverandører og forhandlere, og innfører enkelte nye plikter og forbud. Energimerkeforordningen oppstiller en ny plikt for leverandører til å be om eksplisitt samtykke fra kunden for å foreta oppdateringer av produktet, for eksempel gjennom programvareoppdateringer, hvis dette medfører at produktet får en dårligere energieffektivitetsklasse. Dette fremgår av energimerkeforordningen artikkel 3 nr. 4. Kunden skal ha mulighet til å avslå en slik oppdatering, uten unødvendig tap av bruksegenskaper.

Etter artikkel 3 nr. 5 er det forbudt å bringe i omsetning et produkt som er konstruert slik at ytelsen automatisk endres under testing, med det formål å oppnå et bedre nivå for et eller flere av de parametere som er fastsatt i en produktspesifikk forordning eller som fremgår av dokumentasjonen som leveres med produktet.

Det fremgår av artikkel 5 nr. 1 bokstav b at forhandlere etter anmodning har en plikt til å stille produktdatabladet til rådighet for kundene i fysisk form på salgsstedet. Dette er også en ny plikt etter energimerkeforordningen.

Disse endringene sammenholdt med det nåværende energimerkedirektivet tilsier at forordningen gjennomføres i norsk rett på lovs nivå. Det vil være tilfelle dersom forordningen gjennomføres med henvisning direkte i loven.

4.6 Tilsyn og sanksjoner

NVE har i dag delegert myndighet etter forbrukermerkeloven § 6 til å føre tilsyn i forbindelse med implementeringen av energimerkeregler for produkter, jf. delegeringsvedtak av 22. desember 1995. Tilsynsmyndigheten er videre utdypet i energimerkeforskriften for produkter § 27.

Etter forbrukermerkeloven § 7 har NVE hjemmel til å pålegge retting ved overtredelse av bestemmelser i eller i medhold av loven, og fastsette tvangsmulkt for å sikre at påbud om retting overholdes.

Departementet foreslår ingen endringer i dagens tilsynsbestemmelser. Når energimerkeforordningen gjennomføres ved lov vil det være behov for å oppdatere delegeringsvedtaket slik at også den nye bestemmelsen som gjennomfører forordningen omfattes.

I forbindelse med at forordningen gjennomføres ved lov er det også behov for enkelte regeltekniske endringer for å sikre tilstrekkelig hjemmel til å gi sanksjoner. Etter forbrukermerkeloven §§ 10 og 11 kan brudd på § 5 medføre overtredelsesgebyr eller straff ved bøter, så fremt dette er fastsatt i forskrift. Etter § 5 er det blant annet forbudt å importere, produsere, selge eller framby til salg varer som ikke er merket i samsvar med forskrifter gitt med hjemmel i loven eller der merking inneholder uriktige opplysninger om varen.

Hjemmel for å sanksjonere brudd på energimerkereglene følger i dag av energimerkeforskriften §§ 29 og 30. Ved at de generelle pliktene knyttet til energimerking av produkter nå vil følge direkte av forbrukermerkeloven, er det behov for å innta en henvisning til ny § 3 a i sanksjonsbestemmelsene §§ 10 og 11 i forbrukermerkeloven. For å klargjøre at forbudet i § 5 også omfatter brudd på bestemmelser som følger direkte av loven foreslår departementet en presisering i bestemmelsen.

Endringene viderefører gjeldende rett, samtidig som de gir hjemmel for å sanksjonere brudd på de nye pliktene som følger av forordningen. Dette vil gjelde forbudet mot å bringe i omsetning et produkt som er konstruert slik at ytelsen automatisk endres under testing, plikten til å innhente samtykke fra kunden for å foreta oppdateringer av produktet hvis dette medfører at produktet får en dårligere energieffektivitetsklasse og forhandlerens plikt til etter anmodning å stille produktdatabladet til rådighet for kundene i fysisk form på salgsstedet jf. punkt 4.5. Sanksjonsbestemmelsene vil også kunne få anvendelse ved brudd på plikten for leverandører til å registrere etiketter og opplysninger om produkt i produktregisteret/produkt databasen, se punkt 4.4.

4.7 Presiseringer om anvendelsesområdet

Energimerkeforordningen skal i det vesentlige ha samme anvendelsesområde som energimerkedirektivet. Det er imidlertid gjort enkelte presiseringer.

Forordningen gjelder «*energirelaterte produkter*» og definisjonen av dette i artikkel 2 nr. 1 har fått en litt annen ordlyd sammenlignet med direktivet. Det er presisert at også «*system*» omfattes. Ordet «*system*» er igjen definert i artikkel 2 som en kombinasjon av flere varer, som når de settes sammen, utfører en bestemt funksjon i et forventet miljø og der energieffektivitet kan fastslås som for en enkelt enhet. Energieffektiviteten må også kunne bestemmes på samme måte som for en enkelt enhet for at det skal være snakk om et «*system*». Med hjemmel i energimerkeforordningen vil det altså kunne bli vedtatt forordninger med krav om energimerking av «*system*».

Videre inneholder forordningen en presisering når det gjelder *brukte produkter*. Det fremgår nå at brukte produkter bare er unntatt anvendelsesområdet dersom de ikke importeres fra tredjeland. Brukte produkter innført fra tredjeland vil altså kunne omfattes av energimerkekrav. Også energimerkeforskriften for produkter unntar brukte produkter fra anvendelsesområdet, men her fremgår det ikke at dette bare skal gjelde brukte produkter *som ikke importeres fra tredjeland*. I forordningens fortale er dette omtalt som en presisering. Etter norsk rett er det neppe forbudt å importere brukte, energirelaterte produkt fra tredjeland, selv om de mangler energietikett i dag. Ved gjennomføring av energimerkeforordningen i Norge vil denne presiseringen innebære en endring

Unntaket som følger av direktivets artikkel 1 nr. 3 bokstav c, som gjelder *dataplater* som av sikkerhetsgrunner er anbragt på produktet, er ikke videreført i forordningen. Unntaket hadde ingen praktisk betydning. Departementets vurdering er at det ikke får betydning at bestemmelsen har blitt opphevet.

Transportmidler skal fortsatt være unntatt fra anvendelsesområdet. I fortalen til forordningen er det presisert at dette også gjelder transportmidler med en motor som forblir på samme sted under drift, så som heiser, rulletrapper og transportbånd. Fortalen har betydning for tolkningen av forordningen. Presiseringen har ikke betydning for gjeldende rett, men vil kunne ha betydning for hvilke produkter det i fremtiden blir oppstilt energimerkekrav til.

4.8 Særskilt bestemmelse om statsstøtte

Det følger av energimerkeforordningen artikkel 7 nr. 2 at «når en medlemsstat etablerer insentiver rettet mot en produktgruppe som er nærmere regulert i en delegert forordning, skal disse insentivene være rettet mot de to beste energieffektivitetsklassene som omfatter et vesentlig antall produkter, eller bedre klasser». Også energimerkedirektivet hadde en bestemmelse om at insentiver måtte rettes mot energieffektive produkter, men ordlyden er noe endret. Dette har bl.a. sammenheng med at det etter overgangen til ny skala til å begynne med ikke vil finnes produkter i de beste energieffektivitetsklassene.

EØS-avtalen og lov om offentlig støtte har regler om tildeling av offentlig støtte til foretak. Bestemmelsen i energimerkeforordningen vil ha betydning for utformingen av støtteordninger, og hvilke produkter for eksempel Enova kan gi tilskudd til.

4.9 Behov for endringer i energimerkeforskriften for produkter

Innlemmelse av energimerkeforordningen i norsk rett i form av henvisning fra en paragraf i forbrukermerkelloven vil gjøre flere av bestemmelsene i energimerkeforskriften for produkter overflødige. For å hindre dobbeltregulering og potensiell motstrid mellom lov og forskrift bør forskriften gjennomgås, og overflødige bestemmelser oppheves. Dette gjelder først og fremst § 2 om virkeområde, § 3 hvor det oppstilles en rekke definisjoner og kapittel 2 med generelle krav til energirelaterte produkter.

Departementet foreslår at de produktspesifikke forordningene, med senere endringsforordninger, fortsatt gjennomføres i norsk rett ved henvisninger som inntas i energimerkeforskriften for produkter. Denne forskriften vil også inneholde bestemmelser om kontroll og reaksjoner som må oppdateres og avstemmes med de foreslåtte lovendringene. Nødvendige endringer i energimerkeforskriften for produkter vil utredes og sendes på egen høring på ordinær måte.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

For leverandører antas gjennomføringen av energimerkeforordningen å ha beskjedne økonomiske og administrative konsekvenser, ettersom det allerede i dag skal lages energimerkeetiketter, produktdatablad og teknisk dokumentasjon. Plikten til å registrere informasjon om produktene i produktdatabasen er ny. Det antas at virksomhetene vil påføres administrative kostnader i denne forbindelse. For leverandører som driver virksomhet i flere EØS-land, antas gjennomføringen av energimerkeforordningen i noen grad å innebære reduserte administrative kostnader, ved at regelverket vil være det samme i alle disse landene.

Forhandlerne vil også påføres administrative kostnader i forbindelse med overgang til ny energietikett. Disse kostnadene vil imidlertid ikke oppstå som en direkte følge av gjennomføringen av energimerkeforordningen i norsk rett. De nye etikettene vil komme uansett om Norge gjennomfører energimerkeforordningen eller ikke, ettersom etikettens utforming og kravene til de enkelte energiklassene vil følge av de produktspesifikke forordningene fra EU.

Energimerkingen legger til rette for at forbrukerne kan gjøre informerte valg og lettere velge energieffektive produkter. Forordningen har bestemmelser for å fremme innovasjon og vil dermed kunne påvirke investeringer i produksjon av mer energieffektive produkter. NVE anslår at gjennomføringen av energimerkeforordningen i norsk rett vil koste hele næringslivet i underkant av kr 100 000 årlig de første fem årene, og deretter i underkant av kr 50 000 årlig. Kostnadene vil i hovedsak være knyttet til opplæring i bruk av databasen og registrering av produktene. Det antas at øvrige endringer i gjeldende rett som

følge av gjennomføringen av energimerkeforordningen, ikke vil ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser for leverandører eller forhandlere.

Energimerkeforordningen, og gjennomføringen av denne i norsk rett, antas å styrke energimerkeordningen. For forbrukerne innebærer dette bedre og mer sammenlignbar informasjon om produktene som omfattes. Energieffektiviseringen som oppnås som en følge av dette, antas å ha en positiv økonomisk effekt for den enkelte og for samfunnet som helhet, uten at det har vært mulig å tallfeste dette.

For myndighetene vil implementeringen av energimerkeforordningen i EØS-avtalen innebære en plikt til i større grad å samarbeide med tilsynsmyndigheter i øvrige EØS-land. Gjennomføringen av forordningen i norsk lov vil forsterke denne plikten. Norges vassdrags- og energimyndighet vil trolig i større grad måtte gjennomføre såkalt «reaktivt tilsyn», etter anmodning fra andre lands tilsynsmyndigheter. Videre vil det bli behov for informasjonskampanjer i forbindelse med innføring av nye skalaer, og senere reskalering. Det må også påregnes behov for informasjon og veiledning i tilknytning til den nye produkt databasen. Økte administrative kostnader i denne forbindelse vil i noen grad oppveies ved at gjennomføring av tilsyn vil bli enklere, ettersom det blir lettere å få tilgang til relevant informasjon. NVE anslår at gjennomføringen av energimerkeforordningen i norsk rett vil medføre kostnader tilsvarende et halvt årsverk. Kostnadene vil dekkes innenfor gjeldende budsjetter.

6 Merknad til bestemmelsen

Til ny § 3a

Første ledd gjennomfører forordning (EU) 2017/1369 av 4. juli 2017 om fastsetting av rammeverket for energimerking og om opphevelse av direktiv 2010/30/EU i norsk rett som lov. Rammeforordningen erstatter direktiv 2010/30/EU som i dag er gjennomført i norsk rett ved energimerkeforskriften for produkter. I medhold av rammeforordningen vil EU-kommisjonen fastsette produktspesifikke forordninger, slik som tidligere er gitt i medhold av direktiv 2010/30/EU.

Annet ledd gir departementet hjemmel til å gjennomføre kommisjonsforordninger gitt i medhold av forordning (EU) 2017/1369 i norsk rett. Bestemmelsen klargjør og presiserer at forordninger som vedtas med hjemmel i energimerkeforordningen kan gjennomføres i norsk rett som forskrift. Departementet kan vedta gjennomføring av slike forordninger som blir innlemmet i EØS-avtalen ved forskrift med hjemmel i forbrukermerkeloven.

Til § 5

I første ledd er det inntatt en presisering om at bestemmelsen også gjelder forbud mot å importere, produsere, selge eller framby til salg varer som ikke er merket i samsvar *med loven*.

Til § 10

I første ledd første punktum inntas en henvisning til at overtredelse av ny § 3 a kan medføre overtredelsesgebyr. Endringen er av regelteknisk karakter og viderefører i all hovedsak gjeldende rett, men gir også hjemmel til å gi overtredelsesgebyr ved brudd på nye plikter etter energimerkeforordningen.

Til § 11

I første ledd inntas en henvisning til at overtredelse av ny § 3 a kan medføre straff. Endringen er av regelteknisk karakter og viderefører i all hovedsak gjeldende rett, men gir også hjemmel til å straffe med bøter overtredelse av nye plikter etter energimerkeforordningen.

Forslag til lov om endring av forbrukermerkeloven

I

I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 3a skal lyde:

§ 3a (Energimerking)

EØS-avtalen vedlegg xx (forordning (EU) 2017/1369 av 4. juli 2017) om fastsetting av rammeverket for energimerking og om opphevelse av direktiv 2010/30/EU gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IV, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser til gjennomføring av delegerede forordninger gitt med hjemmel i forordning (EU) 2017/1369 til gjennomføring av EØS-rettslige forpliktelser.

§ 5 første ledd skal lyde

Det er forbudt å importere, produsere, selge eller framby til salg varer som ikke er merket i samsvar *med loven eller* forskrifter gitt med hjemmel i loven eller der merking inneholder uriktige opplysninger om varen.

§ 10 første ledd første punktum skal lyde

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 5 *eller* § 3 a, kan ilegges et overtredelsesgebyr av Norges vassdrags- og energidirektorat eller Statens vegvesen, dersom det i den aktuelle forskriften er fastsatt at slik overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr

§ 11 første ledd skal lyde

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt vesentlig overtrer § 5 *eller* § 3 a, straffes med bøter, dersom det i den aktuelle forskriften er fastsatt at slik overtredelse er straffbar.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.